

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

ANAYASA MAHKEMESİNİN 10/5/2017 TARİHLİ VE 2015/18582 SAYILI
KARARI (BAVURUSU)

(AHS. m. 2, 3, 6) (2709 S. K. m. 5, 16, 17) (6216 S. K. m. 50) (6458 S. K. m. 2, 4, 9, 53, 54, 55)
(5237 S. K. m. 59) (676 S. KHK. m. 36, 53) (Geçici Koruma Yönetmeliğinin m. 6) (GHORBANOV VE
DİĞERLERİ - TÜRK YE DAVASI) (MAMATKULOV VE ASKAROV V. - TÜRK YE DAVASI)
(BABAJANOV - TÜRK YE DAVASI)

RGT: 07.06.2017
RG NO: 30089

KONU BÖLÜMÜ

KARAR

AZİZJON HİKMATOV BAVURUSU

Bavuru Numarası: 2015/18582

Karar Tarihi: 10/5/2017

Başkan: Engin YILDIRIM

Üyeler: Serdar ÖZGÜLDÜR

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

M. Emin KUZ

Raportör: Mahmut Serhat MAHMUTOĞLU

Bavurucu: Azizjon HİKMATOV

Vekili: Av. Uğur YILDIRIM

I. BAVURUNUN KONUSU

1. Bavuru, öldürülme veya kötü muameleye maruz kalma riski bulunan ülkeye sınır dışı etme kararı verilmesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAVURU SÜRECİ

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

2. Ba vuru 4/12/2015 tarihinde yapılmı tır.

3. Ba vurucu, Anayasa Mahkemesi çtüzü ünün (çtüzük) 73. maddesi uyarınca sınır dı ı i leminin yürütmesinin tedbiren durdurulmasına karar verilmesini talep etmi tir.

4. kinci Bölüm Birinci Komisyonunca tedbir talebinin Bölüm tarafından karara ba lanması gerekli görüldü ünden çtüzük'ün 73. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca ba vurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.

5. Bölüm tarafından çtüzük'ün 73. maddesi uyarınca sınır dı ı i leminin tedbiren durdurulmasına karar verilmi tir.

6. Bölüm Ba kanı tarafından ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmi tir.

7. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlı ına (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık, görü bildirmemi tir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Ba vuru formu ve eklerinde ifade edildi i ekliyle ve ilgili kurumlardan temin edilen bilgilere göre olaylar özetle öyledir:

10. Ba vurucu, 2009 yılında yasal yollardan Türkiye'ye giri yapmı tır.

11. Ba vurucu; Ta kent Devlet ktisat Üniversitesinde ö renci oldu u dönemde ülke yönetimi aleyhine siyasi tavır takındı ını, gençlik hareketlerine katılması nedeniyle hedef haline geldi ini, ülkesinde slam dinini özgürce ya amak ve bu konuda çalı malar yapmak isteyen ki ilerin baskı ve zulüm gördü ünü belirterek Türkiye'den uluslararası koruma talebinde bulunmu tur.

12. Ba vurucu, uluslararası koruma talebine ili kin i lemlerini tamamlamak üzere Gaziantep'e yönlendirilmi tir.

13. Ba vurucu, burada tanı tı ı Özbekistan vatanda ı S.K. ile evlenmi ve bu evlilikten 2011 ve 2012 do umlu iki çocu u olmu tur.

14. Ba vurucu ve ailesine uluslararası koruma taleplerine ili kin i lemler sonuçlanıncaya kadar Gaziantep'ten izinsiz ayrılmamak ko uluyla geçici ikamet izni verilmi tir.

15. Ba vurucu, aynı gerekçeyle Birle mi Milletler Mülteciler Yüksek Komiserli ine (BMMYK) de iltica ba vurusunda bulunmu tur.

16. BMMYK tarafından yapılan de erlendirme neticesinde ba vurucuya 30/6/2010 tarihinde geçici mülteci statüsü verilmi tir.

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

17. Ba vurucu 15/3/2015 tarihinde, Kilis Emniyet Müdürlü üne ba lı ekipler tarafından durdurulan Suriye plakalı bir araçta yakalanmı ve üzerinde kimli ini tespিতে yarayacak herhangi bir belge bulunmadı ı anla ılmı tır.

18. Emniyet yetkilileri ba vurucunun yanındaki dört ki iyle birlikte yasa dı ı yollardan Suriye'deki çatı ma bölgelerine geçmeye çalı tı ını de erlendirmi lerdir.

19. Ba vurucu ise Gaziantep'te i olanaklarının sınırlı olması nedeniyle birtakım e yaları satmak üzere Suriye'ye gitmeye karar verdi ini, araç oförü ile ücret kar ılı ında anla tı ını, aracın kolluk görevlileri tarafından durduruldu unu, araçta yapılan arama sonucunda polislerin kime ait oldu u belirli olmayan bir adet kamuflaj olarak tabir edilen elbise (kı lık mont) bulundu unu söylediklerini ifade etmi tir.

20. Ba vurucu ayrıca, Kilis ilinin kar ısında bulunan ve güvenli bölge olarak nitelendirilen binlerce sivilin ya adı ı Azez Bölgesi'ne geçmeye çalı tı ını, Arapça bildi ini, ticaret ve pazarlama e itimi aldı ını, çatı ma bölgesine gitmek gibi bir amacının olmadı ını dile getirmi tir. Ba vurucu, Arapça bildi ini ve pazarlama konusunda aldı ı e itimleri gösteren belge ve sertifikalar sunmu tur.

21. Anılan geli meler üzerine ba vurucunun uluslararası koruma talebi, Batman Valili i Göç dairesi Müdürlü ü tarafından reddedilmi ; ba vurucu hakkında yurda giri yasa ı (G-87) kararı alınmı ve kamu güvenli i açısından tehdit olu turdu u gerekçesiyle 14/5/2014 tarihinde ba vurucunun sınır dı ı edilmesine karar verilmi tir.

22. Ba vurucu tarafından anılan kararın iptali istemiyle açılan dava, Batman dare Mahkemesinin (dare Mahkemesi) 4/11/2015 tarihli kararıyla reddedilmi tir. Kararın de erlendirme kısmı öyledir:

"Dosyanın incelenmesinden, Özbekistan uyruklu davacının, 2009 yılında Türkiye'ye giri yaptı ı, Birle mi Milletler Ankara Bürosuna giderek sı nınma talep etmesi üzerine davacıyı Gaziantep li'ne sevk ettikleri ve 2009 yılından bu yana Gaziantep'te sı nımacı olarak kaldı ı, Kilis TEM übe Müdürlü ü ekipleri tarafından 15/03/2015 günü saat 16:30 sıralarında üphe üzerine durdurulan Suriye plakalı Mitsubishi marka araçta Suriye'ye gitmek üzere hazırlık yapan 5 ki inin tespit edildi i, davacının da bu 5 ki inin arasında oldu u, araç kontrol edildi inde davacının çantasında sava alanında kullanılmaya elveri li kamuflaj elbisesi ve ayakkabı bulundu u, buna kar ın üzerlerinde kendilerini tanıtıcı hiçbir belge bulunamadı ı, illegal yollardan ülkeye giri yaptıklarının tespit edildi i ve haklarında pasaportsuz olmaktan dolayı i lem yapıldı ı, ayrıca Kilis Valili i'nce 16/03/2015 tarihinde haklarında 6458 sayılı Kanunun 9. maddesi kapsamında Türkiye'ye giri yasa ı kararı alındı ı, Göç dairesi Genel Müdürlü ü'nün 16/03/2015 tarih ve 2606 sayılı yazısı ile de davacı ile birlikte 5 ki inin Kilis li'nde geri gönderme merkezi bulunmaması sebebiyle Batman Geri Gönderme Merkezi'ne evkinin uygun görüldü ü ve Batman'a getirildikleri, geri gönderme merkezinde iken davacının uluslararası koruma ba vurusunda bulundu u ancak Uluslararası Koruma Dairesi Ba kanlı ı'nın 12/04/2015 tarih ve 489 sayılı yazısı ile ba vurusunun reddedilerek durumunun 6458 sayılı Kanunun

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

54/2. maddesi kapsamında de erlendirilmesi gerekti inin bildirildi i, öte yandan davacı hakkında genel güvenlik gerekçesiyle alınmı G-87 tahdit kaydı bulundu u ve çatı ma bölgeleriyle ba lantılı oldu unun de erlendirildi i, 14/05/2015 tarih ve 732 sayılı i lemle 6458 sayılı Kanunun 54. maddesinin 1. fıkrasının (d), (h) ve (i) bentleri gere i sınır dı ı edilmesine karar verilmesi üzerine bakılan davanın açıldı ı anla ılmaktadır.

Bu durumda, uluslararası koruma talebi reddedilen ve 6458 sayılı Kanunun 54. maddesinin 1. fıkrası kapsamında kalan davacının sınır dı ı edilmesine ili kin dava konusu i lemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır."

23. Anılan kararda, ba vurucunun sınır dı ı edilmesi halinde Özbekistan'da öldürülebilece ine ya da kötü muameleye maruz kalaca ına ili kin iddiaları hakkında herhangi bir ara tırma veya de erlendirmeye yer verilmemi tir.

24. Bu karar ba vurucu tarafından 4/12/2015 tarihinde ö renilmi olup aynı tarihte bireysel ba vuruda bulunulmu tur.

IV. LG L HUKUK

A. Ulusal Hukuk

25. 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun "Kapsam" kenar ba lıklı 2. maddesi öyledir:

(1) Bu Kanun, yabancılarla ilgili i ve i lemleri; sınırlarda, sınır kapılarında ya da Türkiye içinde yabancıların münferit koruma talepleri üzerine sa lanacak uluslararası korumayı, ayrılmaya zorlandıkları ülkeye geri dönemeyen ve kitlesel olarak Türkiyeye gelen yabancılarla acil olarak sa lanacak seçici korumayı. Göç daresi Genel Müdürlü ünün kurulu , görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında, Türkiyenin taraf oldu u milletlerarası anla malar ile özel kanunlardaki hükümler saklıdır."

26. 6458 sayılı Kanunun "Geri gönderme yasa ı" kenar ba lıklı 4. maddesi öyledir:

"Bu Kanun kapsamındaki hiç kimse, i kenceye, insanlık dı ı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulaca ı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunaca ı bir yere gönderilemez."

27. 6458 sayılı Kanunun 29/10/2016 tarihli ve 676 sayılı Ola anüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (676 sayılı KHK) 35. maddesiyle de i ik Sınır dı ı etme kararı kenar ba lıklı 53. maddesi öyledir:

(1) Sınır dı ı etme karar, Genel Müdürlü ün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dı ı etme kararı alınan yabancıya veya

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancıya rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması halinde 54 üncü maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri ile ikinci fıkrası kapsamındaki hariç yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez.

28. 6458 sayılı Kanunun 676 sayılı KHKnm 36. maddesiyle de İk Sınır dışı etme kararı alınacaklar" kenar başlıklı 54. maddesi şöyledir:

(1) Aşağıda sayılan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınır:

- a) 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi kapsamında sınır dışı edilmesi gerektiği değerlendirilenler
- b) Terör örgütü yöneticisi, üyesi, destekleyicisi veya çıkar amaçlı suç örgütü yöneticisi, üyesi veya destekleyicisi olanlar
- c) Türkiye'ye giriş, vize ve ikamet izinleri için yapılan işlemlerde gerçek dışı bilgi ve sahte belge kullananlar
- ç) Türkiye'de bulunduğu süre zarfında geçimini meşru olmayan yollardan sağlayanlar
- d) Kamu düzeni veya kamu güvenliğini ya da kamu sağlığını açısından tehdit oluşturanlar
- e) Vize veya vize muafiyeti süresini on günden fazla aşanlar veya vizesi iptal edilenler
- f) İkamet izinleri iptal edilenler
- y) İkamet izni bulunup da süresinin sona ermesinden itibaren kabul edilebilir gerekçesi olmadan ikamet izni süresini on günden fazla ihlal edenler
- ğ) Çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler
- h) Türkiye'ye yasal giriş veya Türkiye'den yasal çıkış hükümlerini ihlal edenler
- ı) Hakkında Türkiye'ye giriş yasağı bulunmasına rağmen Türkiye'ye geldiği tespit edilenler
- i) Uluslararası koruma başvurusu reddedilen, uluslararası korumadan hariçte tutulan,

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

ba vurusu kabul edilemez olarak de erlendirilen, ba vurusunu geri çeken, ba vurusu geri çekilmi sayılan, uluslararası koruma statüleri sona eren veya iptal edilenlerden haklarında verilen son karardan sonra bu Kanunun di er hükümlerine göre Türkiyede kalma hakkı bulunmayanlar

j) kamet izni uzatma ba vuruları reddedilenlerden, on gün içinde Türkiye 'den çıkı yapmayanlar

k) Uluslararası kurum ve kurulu lar tarafından tanımlanan terör örgütleriyle ili kili oldu u de erlendirilenler

(2) Bu maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri kapsamında oldukları de erlendirilen uluslararası koruma ba vuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi ki iler hakkında uluslararası koruma i lemlerinin her a amasında sınır dı ı etme kararı alınabilir.

29. 6458 sayılı Kanun'un "Sınır dı ı etme kararı alınmayacaklar" kenar ba lıklı 55. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"(1) 54 üncü madde kapsamında olsalar dahi, a a ıdaki yabancılar hakkında sınır dı ı etme kararı alınmaz:

a) Sınır dı ı edilece i ülkede ölüm cezasına, i kenceye, insanlık dı ı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalaca ı konusunda ciddi emare bulunanlar"

30. 6458 sayılı Kanun'un "Sınır dı ı etmek üzere idari gözetim ve süresi" kenar ba lıklı 57. maddesi öyledir:

"(1) 54 üncü madde kapsamındaki yabancılar, kolluk tarafından yakalanmaları halinde, haklarında karar verilmek üzere derhal valili e bildirilir. Bu ki ilerden, sınır dı ı etme kararı alınması gerekti i de erlendirilenler hakkında, sınır dı ı etme kararı valilik tarafından alınır. De erlendirme ve karar süresi kırk sekiz saati geçemez.

(2) Hakkında sınır dı ı etme kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiyeye giri veya çıkı kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenli i veya kamu sa lı ı açısından tehdit olu turanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır. Hakkında idari gözetim kararı alınan yabancılar, yakalamayı yapan kolluk birimince geri gönderme merkezlerine kırk sekiz saat içinde götürülür.

(3) Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dı ı etme i lemlerinin yabancıнын i birli i yapmaması veya ülkesiyle ilgili do ru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması halinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

(4) dari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenilmez. dari gözetimin devamında zaruret görülmeyen yabancılar için idari gözetim derhal sonlandırılır. Bu yabancılar, belli bir adreste ikamet etme, belirlenecek ekil ve sürelerde bildirimde bulunma gibi idari yükümlülükler getirilebilir.

(5) dari gözetim kararı, idari gözetim süresinin uzatılması ve her ay düzenli olarak yapılan değerlendirmelerin sonuçları, gerekçesiyle birlikte yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Aynı zamanda, idari gözetim altına alınan kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa, kendisi veya yasal temsilcisi kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(6) dari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim kararına karşı sulh ceza hakimine başvurabilir. Başvuru idari gözetimi durdurmaz. Dilekçenin idareye verilmesi halinde, dilekçe yetkili sulh ceza hakimine derhal ulaştırılır. Sulh ceza hakimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hakiminin kararı kesindir. dari gözetim altına alınan kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatı, idari gözetim şartlarının ortadan kalktığı veya de i t i i iddiasıyla yeniden sulh ceza hakimine başvurabilir.

(7) dari gözetim i lemine karşı yargı yoluna başvuranlardan, avukatlık ücretlerini karşılama imkanı bulunmayanlara, talepleri halinde 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatlık hizmeti sağlanır."

31. 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliğinin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Yönetmelik kapsamında hiç kimse, i kenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez."

B. Uluslararası Hukuk

1. Uluslararası Mevzuat

32. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Yaşam hakkı" kenar başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırıldığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infaz edilmesi dışında, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemez.

2. Ölüm, a) a) idaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı a) mayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmiyse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz:

a) Bir kimsenin yasadışı iddete karşı korunmasının sağlanması;

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekte tırme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir ki inin kaçmasını önleme;

c) Bir ayaklanma veya isyanın yasaya uygun olarak bastırılması"

33. Sözle me'nin " kence yasa ı" kenar ba lıklı 3. maddesi öyledir:

"Hiç kimse i kenceye, insanlık dı ı ya da onur kırıcı ceza veya i lemlere tabi tutulamaz.

34. Mültecilerin hukuki durumuna dair 28/7/1951 tarihli Sözle me'nin (1951 tarihli Cenevre Sözle mesi) 33. maddesi öyledir (29/8/1961 tarihli ve 359 sayılı Kanun'la onaylanmı ; 5/9/1961 tarihli ve 10898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e girmi tir.):

"1. Hiçbir Taraf Devlet, bir mülteciyi, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlü ü tehdit altında olacak ülkelerin sınırlarına, her ne ekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade ("reföüler") etmeyecektir.

2. Bununla beraber, bulundu u ülkenin güvenli i için tehlikeli sayılması yolunda ciddi sebepler bulunan veya özellikle ciddi bir adi suçtan dolayı kesinle mi bir hükümlü mahkum oldu u için söz konusu ülkenin halkı açısından bir tehlike olu turmaya devam eden bir mülteci, i bu hükümden yararlanmayı talep edemez. "

2. Avrupa nsan Hakları Mahkemesi Uygulaması

35. Avrupa nsan Hakları Mahkemesinin (A HM) sınır dı ı kararının uygulanması halinde ya am hakkı ile kötü muamele yasa ının ihlal edilece ine ili kin ikayetlerle ilgili ilkesel yakla ımı özetle öyledir (Soering/Birle ik Krallık, B. No: 14038/88, 7/7/1989; Saadi/ talya (BD), B. No: 37201/06, 28/2/2008; M.S.S./Belçika ve Yunanistan (BD), B. No: 30696/09, 21/1/2011; J.K. ve di erleri/ sveç (BD), B. No: 59166/12, 23/8/2016; Ghorbanov ve di erleri/Türkiye, B. No: 28127/09, 3/12/2013; Mamatkulov ve Aksarov/Türkive (BD), B. No: 46827/99, 4/2/2005; Babajanov/Türkiye, B. No: 49867/08, 10/5/2016):

A HM'e göre yabancıların ülkeye giri leri, ülkede ikamet edi leri ve ülkeden çıkarılmalarına ili kin konular do rudan o ülkenin ulusal egemenlik yetkisine ili kin olup Sözle me'nin 6. maddesinin koruma alanı dı ında kalmaktadır. Bir ba ka deyi le bu tür konularda alınan kararların medeni hak ve yükümlülüklerle ilgisi bulunmamaktadır.

Bununla birlikte bir yabancıнын sınır dı ı edilmesi halinde kötü muameleye maruz kalaca ına dair ciddi emareler bulunması durumunda taraf devletin Sözle me kapsamında sorumlulu u ortaya çıkmaktadır. Sözle me, i kence ve kötü muameleye maruz kalma riski bulunan ülkeye sınır dı ı etmeme yükümlülü ünü içermektedir.

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

A HM, Sözleşme'nin 2. (yaşam hakkı) ve 3. maddelerinin (işence ve kötü muamele yasası) birlikte ihlal edildiğine ilişkin iddialarda kural olarak işence ve kötü muamele riskinin mutlak şekilde yasaklandığı gerçeğinden hareketle başvuruları 3. maddeyle sınırlı olarak incelemektedir. Bu kural geri gönderilen ülkede idam cezası uygulanacağı gibi doğrudan yaşam hakkının konusunu oluşturan iddialar bakımından geçerli değildir.

A HM, kötü muamele riski bulunan ülkeye sınır dışı etmeme yükümlülüğünün kamu düzeni veya kamu güvenliği bakımından risk oluşturulanlar bakımından da geçerli olduğunun ve hatta uluslararası terörizm tehlikesinin bulunduğu hallerde bile bu yükümlülüğe bir istisna getirilemeyeceğinin altını çizmektedir.

A HM, geri gönderilen ülkede kötü muamele riskinin varlığını haklı gösteren önemli gerekçelerin bulunması halinde bu iddiaların kapsamlı ve titiz (etkili) bir şekilde incelenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

A HM, söz konusu incelemenin etkililiğinden bahsedebilmek için sınır dışı kararı uygulanmadan önce ilgili kişiye başvurusuz bir merciye başvuruda bulunma imkanı sunulması ve inceleme sonuçlanıncaya kadar sınır dışı kararının uygulanmasının kendiliğinden (otomatik olarak) durdurulmasının önemine vurgu yapmaktadır.

A HM'e göre Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline karar verilebilmesi için kötü muamele iddiasının bir olasılığın ötesinde gerçek bir risk düzeyine ulaşması gerekmektedir. Söz konusu riskin ciddiliği incelenirken geri gönderilecek ülke ile ilgili koşullar taraf devletçe resmen araştırılmalıdır. Bu araştırma yapılırken başvurusuz insan hakları örgütlerinin ve hükümetlerin hazırladığı ülke raporlarından yararlanılması mümkündür.

A HM'e göre başvuruların kişisel durumlarına ve geri gönderilecekleri ülkede karşılaçacakları risklere ilişkin iddiaların ayrıntılı şekilde açıklama ve (varsa) iddialarını destekleyen belgeleri sunma yükümlülükleri bulunmaktadır. Bir başvuruda iddiaların kişisel durumlarına ilişkin iddiaların ispat külfeti kendilerine aittir.

3. Özbekistan'ın Genel Güvenlik Durumuna İlişkin Bilgiler

36. A HM'in Özbekistan'ın genel güvenlik durumuna ilişkin de erlendirmeleri özetle şöyledir (Muminov/Rusya, B. No: 42502/06, 11/11/2008, §§ 67-72; Shakurov/Rusya, B. No: 55822/10, 5/6/2012, §§ 101-109; Zokhidov/Rusya, B. No: 67286/10, 5/2/2013, §§ 108/113):

A HM yukarıda yer verilen ve bu kararlarda atıf yapılan diğer birçok kararında Özbekistan'ın genel güvenlik durumunu de erlendirirken Birleşmiş Milletler ve insan hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin hazırladıkları ülke raporlarından yararlanmıştı. Anılan kararlarda ve kararlarda atıf yapılan raporlarda özetle Özbekistan hükümetinin Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi ile birliğinden kaçınına, ülke yetkililerinin işence ve kötü muamele yasasına ilişkin uluslararası yükümlülükleri tam olarak yerine getirmediğine vurgu yapılmaktadır.

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

AIHM, Özbekistan'daki insan haklarına ili kin genel durumun endi e verici oldu unu ve güvenilir uluslararası kaynaklardan edinilen bilgilere göre polis tarafından gözaltına alınan ki ilere kar ı i kence uygulamasının "sistemik" ve "ayrım gözetmeksizin gerçekleştirilmesini ifade etmektedir.

AIHM, Özbekistan'a sınır dı ı etme ya da suçlu iadesine ili kin ba vurularla ilgili olarak Sözle me'nin 3. maddesinin ihlaline ili kin kararlar verdi ini ancak bu durumun Özbekistan'a geri gönderilecek herkesin kötü muamele tehlikesi altında oldu u anlamına gelmeyece inin de altını çizmektedir.

V. NCELEME VE GEREKÇE

37. Mahkemenin 10/5/2017 tarihinde yapmı oldu u toplantıda ba vuru incelenip gere i dü ünüldü:

A. Adli Yardım Talebi

38. Anayasa Mahkemesinin Mehmet erif Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçle tirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun oldu u anla ılan ba vurucunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Kötü Muamele Yasa ının hlal Edildi ine li kin ddiia

1. Ba vurucunun ddiiaları

39. Ba vurucu; ülkesi Özbekistan'da ö renci oldu u dönemde gençlik hareketlerine katıldı ım, muhalif tavrı nedeniyle mevcut yönetimin hedefi haline geldi ini, ülkesinde slam dinine mensup olanların dinlerini açık veya gizli olarak ya amalarının mümkün olmadığını, zulüm görme tehlikesi altında oldu u için 2009 yılında ülkesinden kaçarak Türkiye'ye sı ındı ını belirtmi tir.

40. Ba vurucu; Türkiye'ye geldikten sonra evlendi ini, bu evlilikten iki çocu unun oldu unu, ailesiyle birlikte 2010 yılından beri Gaziantep'te ya adı ını, herhangi bir adli veya idari soru turma geçirmedi ini ifade etmi tir.

41. Ba vurucu; pazarlama ve ticaret e itimi aldı ını, geçimini ticaretle sa ladı ını, Türkiye sınırına çok yakın olan ve güvenli bölge olarak de erlendirilen Azez'e geçerek ticaret yapmayı planladı ını, çatı ma bölgelerine geçmesinin söz konusu olmadığını dile getirmi tir.

42. Ba vurucu; ayrıca nsan Hakları zleme Örgütü, Uluslararası Af Örgütü gibi kurulu ların Özbekistan ile ilgili insan hakları raporlarına ve Özbekistan eski ngiltere Büyükelçisi'nin ülkedeki insan hakları ihlalleri hakkındaki açıklamalarına yer vermi tir.

43. Ba vurucu, Özbekistan'da insan hakları ihlallerinin çok yaygın oldu unu,

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

cezaevlerinde sistematik i kence yapıldı ını, ülkesine geri gönderilmesi halinde öldürülme ya da kötü muameleye maruz kalma tehlikesi altında bulundu unu ileri sürmü ; maddi ve manevi tazminat ile adli yardım taleplerinde bulunmu tur.

2. De erlendirme

44. Anayasanın "Ki inin dokunulmazlı ı, maddi ve manevi varlı ı" kenar ba lıklı 17. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları öyledir:

Herkes, ya ama, maddi ve manevi varlı ım koruma ve geli tirme hakkına sahiptir.

Kimseye i kence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle ba da mayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

45. Anayasanın "Devletin temel amaç ve görevleri" kenar ba lıklı 5. maddesi öyledir:

Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, ki ilerin ve toplumun refah, huzur ve mutlulu unu sa lamak; ki inin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle ba da mayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlı ının geli mesi için gerekli artları hazırlamaya çalı maktır.

46. Anayasa Mahkemesi, olayların ba vurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ba lı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Ba vurucunun sınır dı ı edilmesi halinde öldürülebilece ine ya da kötü muameleye maruz kalabilece ine ili kin iddiaları, kötü muamele yasa ı kapsamında incelenmi olup ya am hakkı bakımından ayrıca bir de erlendirme yapılmasına gerek görülmemi tir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

47. Açıkça dayanaktan yoksun olmadı ı ve kabul edilemezli ine karar verilmesini gerektirecek ba ka bir neden de bulunmadı ı anla ılan kötü muamele yasa ının ihlal edildi ine ili kin iddianın kabul edilebilir oldu una karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel lkeler

48. Anayasa'da yabancıların ülkeye giri leri, ülkede ikamet edi leri ve ülkeden çıkarılmalarına ili kin konularda herhangi bir düzenlemeye yer verilmemi tir. Uluslararası hukukta da kabul edildi i üzere bu husus, devletin egemenlik yetkisi kapsamında kalmaktadır. Dolayısıyla devletin yabancıları ülkeye kabul etmekte veya sınır dı ı etmekte takdir yetkisinin bulundu u ku kusuzdur. Ancak anılan i lemlerin -Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere müdahale olu turması halinde- bireysel ba vuruya konu edilebilmesi mümkündür (A.A. ve A.A. (GK), B. No: 2015/3941, 1/3/2017, § 54).

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

49. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında ya ama hakkının yanında maddi ve manevi varlı ı koruma ve geli tirme hakkı da güvence altına alınmı tır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise kimseye "i kence ve eziyet" yapılamayaca ı, kimsenin "insan haysiyetiyle ba da mayan" cezaya veya muameleye tabi tutulamayaca ı hükmüne yer verilmi tir. Maddenin sistematinden de anla ılaca ı üzere birinci fıkrada genel olarak güvence altına alınan bireyin maddi ve manevi varlı ı, üçüncü fıkrada kötü muamelelere kar ı özel olarak korunmu tur (A.A. ve A.A., § 55).

50. Anılan maddede, devlete getirilen kötü muamelede bulunmama (negatif) yükümlülü ünün herhangi bir istisnasına yer verilmemi tir. Temel hak ve özgürlüklerin sava , seferberlik, sıkıyönetim veya ola anüstü hallerde kullanılmasının durdurulmasına imkan veren Anayasa'nın 15. maddesinde de maddi ve manevi varlı ın bütünlü üne dokunulamayaca ı belirtilmi tir. Bu durum, kötü muamele yasa ının mutlak nitelikte oldu unun açık göstergesidir (A.A. ve A.A., § 56).

51. Ancak bu yasakla korunan hakların gerçek anlamda güvence altına alındı ından bahsedebilmek için devletin kötü muamelede bulunmaması yeterli de ildir. Devletin aynı zamanda bireyleri kendi görevlerinin ve üçüncü ki ilerin kötü muamele olu turabilecek eylemlerine kar ı da koruması gerekir (A.A. ve A.A., § 57).

52. Nitekim Anayasa'nın 5. maddesinde "insanın maddi ve manevi varlı ının geli mesi için gerekli artları hazırlamaya çalı mak" devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmı tır. Anayasa'nın 17. ve 5. maddeleri birlikte de erlendirildi inde devletin bireyi kötü muamele yasa ına kar ı koruma (pozitif) yükümlülü ünün de bulundu u anla ılmaktadır (A.A. ve A.A., § 58).

53. Anayasa'nın 17., 5. ve 16. maddeleri, uluslararası hukuk ve özellikle de Türkiye'nin taraf oldu u Cenevre Sözle mesi'nin ilgili hükümleri ile birlikte yorumlandı ında devletin egemenlik yetkisi alanında olup gönderildikleri ülkede kötü muameleye maruz kalabilecek yabancıların da maddi ve manevi varlıklarına yönelik risklere kar ı korunmalarının devletin pozitif yükümlülükleri arasında yer aldı ının kabulü gerekir (A.A. ve A. A., § 59).

54. Anılan pozitif yükümlülük kapsamında sınır dı ı edilecek ki iye ülkesinde kar ıla abilece i risklere kar ı gerçek anlamda bir koruma sa lanabilmesi için bu ki iye sınır dı ı kararına kar ı etkili bir "kar ı çıkma imkanı" tanınması gerekir. Aksi halde sınır dı ı edildi inde kötü muameleye maruz kalma riski altında oldu unu iddia eden ve bu iddiasını delillendirme konusunda devlete göre daha kısıtlı imkanlara sahip olan yabancıya gerçek anlamda bir koruma sa lanabildi inden bahsetmek mümkün olmayacaktır (A.A. ve A.A., § 60).

55. Dolayısıyla kötü muameleye kar ı koruma pozitif yükümlülü ünün -anılan yasa ın korudu u hakların do ası gere i- hakkında sınır dı ı kararı verilen bir yabancıya "iddialarını ara tırtma" ve bu kararı "adil bir ekilde inceletme" imkanı sa layan usul güvencelerini de içerdi i ku kusuzdur (A.A. ve A.A., § 61).

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

56. Bu çerçevede sınır dışı etme işlemi sonucunda yabancının gönderileceği ülkede kötü muamele yasaının ihlal edileceğinin iddia edilmesi halinde idari ve yargısal makamlar tarafından söz konusu ülkede gerçek bir ihlal riskinin bulunup bulunmadığı ayrıntılı şekilde araştırılmalıdır. Anılan usul güvencelerinin bir gereği olarak idari makamlar tarafından alınan sınır dışı kararlarının bağımsız bir yargı organı tarafından denetlenmesi, bu denetim süresince sınır dışı kararlarının icra edilmemesi ve yargılama sürecine tarafların etkili katılımının sağlanması gerekir (A.A. ve A.A., § 62).

57. Kötü muameleye karşı koruma yükümlülüğü her sınır dışı işleminde yukarıda belirtilen şekilde bir araştırma yapılmasını gerektirmez. Bu yükümlülüğün ortaya çıkabilmesi için öncelikli olarak başvurucu tarafından savunulabilir (araştırılabilir/tartılabilir/araştırmaya değer/makul üphe uyandıran) bir iddia ortaya konmalıdır. Bu doğrultuda başvurucu geri gönderileceği ülkede var olduğunu iddia ettiği kötü muamele riskinin ne olduğunu makul şekilde açıklamalı, (varsa) bu iddiayı destekleyen bilgi ve belgeleri sunmalı ve bu iddialar belirli bir ciddilik seviyesinde olmalıdır. Ancak savunulabilir iddianın ortaya konulması somut olayın özelliğine göre farklılık gösterebileceğinden her olayda ayrıca değerlendirilmeye çalışılmalıdır (A.A. ve A.A., § 63).

58. Bir iddianın savunulabilir olduğunun kabul edilmesi başvurunun mutlaka ihlalle sonuçlanacağı anlamına gelmemektedir. Bu kabul, başvurunun iddialarının araştırılmaya değer nitelikte olduğunun tespitinden ibarettir. Başvurucunun geri gönderileceği ülkenin koşulları veya kişisel durumu nedeniyle kararlaştırılabilecek risklere ilişkin iddialarının gerçekliği ve yaptığı açıklamaların makul olup olmadığını titiz şekilde araştırılmalıdır. İddianın doğruluğu ve/veya riskin varlığı araştırılırken ulusal veya uluslararası kurum ve kuruluşların düzenledikleri raporlardan ya da somut olay hakkında bilgi edinilmesini sağlayacak başka kaynaklardan yararlanılması mümkündür (A.A. ve A.A., § 64).

59. Sınır dışı etme kararının uygulanması halinde kötü muamele yasaının ihlal edilebileceğine karar verebilmek için geri gönderilen ülkedeki riskin varlığının bir olasılığın ötesinde "gerçek bir risk" seviyesinde olduğunun ispatlanması gerekir. Bu konudaki ispat yükümlülüğüne göre kamu makamlarına ve/veya başvurucuya ait olabilir. İspat yükümlülüğüne ilişkin aşağıda yer verilen değerlendirme ölçütleri bir iddianın savunulabilir olup olmadığını değerlendirirken de dikkate alınmalıdır (A.A. ve A.A., § 65).

60. İlk olarak başvuru, geri gönderilen ülkede uzun süredir devam eden genel siyasi istikrarsızlık ya da ülkenin tamamına yayılmış iç karışıklık nedeniyle kötü muameleye maruz kalacağını ileri sürebilir. Bu durumda anılan ülkenin genel koşullarının objektif olarak kötü muamele yasaına aykırılık oluşturmayacağıın kamu makamları tarafından ortaya konulması gerekir (A.A. ve A.A., § 66).

61. İkincisi geri gönderilecek ülkenin kamu makamlarının etnik kökenleri, dini inançları, siyasi görüşleri ya da belirli bir gruba mensubiyetleri gibi nedenlerle kişilere sistematik olarak kötü muamelede buldukları iddia edilebilir. Böyle bir durumda kamu makamları tarafından, belirtilen özelliklerdeki kişilere veya grupların ülkelerinde kötü muameleye uğrayıp uğramadıklarının araştırılması gerekir. Buna karşılık başvurunun da risk altında

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

oldu u iddia edilen gruplara aidiyetini veya mensubiyetini ispatlaması gerekir (A.A. ve A.A., § 67).

62. Üçüncüsü geri gönderilecek ülkede var oldu u iddia edilen risk, ba vurucunun herhangi bir gruba mensubiyetinden ya da aidiyetinden ba ımsız olarak do rudan ki isel durumundan kaynaklanabilir. Bu durumda ba vurucunun geri gönderilece i ülkede hangi nedenle kötü muameleye maruz kalaca ını açıklaması ve bu iddiasını ispata yarayacak olguları açıkça ortaya koyması gerekir (A.A. ve A.A., § 68).

63. Son olarak geri gönderilecek ülkedeki riskin kamu görevlisi olmayan ki i veya gruplardan kaynaklandı ı ileri sürülebilir. Böyle bir durumda ise hem riskin gerçekli inin hem de söz konusu ülkenin kamu makamlarının bu riski ortadan kaldırmak konusunda yeterli korumayı sa lamakta yetersiz kalacaklarının ba vurucu tarafından ortaya konulması gerekir (A.A. ve A.A., § 69).

64. Gerçek riskin varlı na ili kin maddi olguların bulunup bulunmadı ı ara tılırken kural olarak sınır dı ı kararının verildi i tarihteki ko ullar dikkate alınmalıdır. Ancak yapılacak de erlendirmenin sonucunu do rudan etkileyecek önemli geli meler olması halinde yeni durum da gözönünde tutulmalıdır (A.A. ve A.A., § 70).

65. Bu çerçevede yapılan bireysel ba vurularda Anayasa Mahkemesinin öncelikli rolü, geri gönderilen ülkede kötü muamele riskinin varlı na ili kin savunulabilir bir iddianın bulundu u durumlarda idari ve yargısal makamlar tarafından anılan yasak kapsamındaki usul güvencelerinin sa lanıp sa lanmadı ını denetlemekten ibarettir. Anayasa Mahkemesi, usul güvencelerinin sa lanmadı ını de erlendirdi inde ikincillik ilkesi gere i kural olarak yeniden yargılama yapılması amacıyla ihlal kararı verir. Usul güvencelerinin sa landı ı durumlarda ise geri gönderilen ülkede gerçek bir kötü muamele riskinin bulunup bulunmadı ı ayrıca de erlendirilir (A.A. ve A. A., § 71).

66. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, somut olayın özel ko ulları altında gerekli gördü ü hallerde geri gönderilen ülkede gerçek bir kötü muamele riski bulunup bulunmadı ını istisnai olarak ilk elden kendisi de inceleyebilir. Böyle bir durumda Mahkeme, sınır dı ı i leminin gerçekleşmesi halinde kötü muamele yasa ının maddi boyutunun ihlal edilip edilmeyece ine ili kin bir de erlendirme yapabilir (A.A. ve A.A., §72).

ii. İkelerin Olaya Uygulanması

67. Ba vuru konusu olayda, yasa dı ı yollardan Türkiye sınırını geçmeye çalı an ba vurucunun kamu güvenli i açısından tehdit olu turdu u, hakkında ülkeye giri yasa ı getirildi i ve uluslararası koruma talebinin reddedildi i gerekçeleriyle sınır dı ı edilmesine karar verilmi tir.

68. Ba vurucu, dini inancı ve siyasi görü ü nedeniyle ülkesine geri gönderilmesi halinde öldürülebilece ini ya da kötü muameleye maruz kalabilece ini ileri sürmü tür (bkz. §§39-43).

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

69. Somut olayda öncelikli olarak geri gönderilen ülkede kötü muamele riskinin varlığına ilişkin savunulabilir bir iddianın bulunup bulunmadığı, bulunması halinde idari ve yargısal makamlar tarafından kötü muamele yasağı kapsamındaki usul güvencelerinin sağlanıp sağlanmadığı hususları incelenecektir.

70. Başvurucunun sunduğu bilgi ve belgeler (bkz. §§ 19, 20), geri gönderilen ülkenin koşullarına ilişkin A HM tarafından yapılan değerlendirmeler (bkz. § 36), başvurucunun Suriye'deki çatışmalar başlamadan önceki bir tarihte (2009) Türkiye'ye giriş yaparak uluslararası koruma talebinde bulunması ve BMMYK tarafından başvurucuya 2010 yılında geçici mülteci statüsü verilmesi birlikte değerlendirildiğinde ülkesinde kötü muameleyle maruz kalabileceğine ilişkin iddiaların ara tırmaya değer nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

71. Bundan sonraki aşamada başvurucunun savunulabilir iddiasının idari ve yargısal makamlar tarafından ayrıntılı bir şekilde ara tırılıp ara tırılmadığı, bir diğer ifadeyle yargılama aşamasında kötü muamele yasağı kapsamındaki usul güvencelerinin sağlanıp sağlanmadığı incelenecektir.

72. Başvuru konusu olayda idare Mahkemesi; başvurucunun kamu güvenliği bakımından tehdit oluşturduğu idilerden olduğunu, hakkında Türkiye'ye giriş yasağı bulunduğunu ve uluslararası koruma talebinin reddedildiğini belirterek sınır dışı edilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığına karar vermiştir.

73. Bununla birlikte başvurucunun 2009 yılından itibaren istikrarlı bir şekilde önce BMMYK ve Göç idaresi önünde, sonrasında ise idare Mahkemesinde görülen davada dile getirdiği iddiaları dikkate alınmamıştır. Başvurucunun A HM'in kararlarına ve insan hakları alanında ara tırma yapan sivil toplum örgütlerinin raporlarına konu olduğu iddialarının doğru olup olmadığı hususunda yargılama aşamasında herhangi bir ara tırma yapılmadığı gibi kararda da anılan iddialara neden itibar edilmediği konusunda bir değerlendirilmeye yer verilmemiştir.

74. Dolayısıyla idare Mahkemesinin Özbekistan'da var olduğu iddia edilen riske ilişkin ara tırma ve değerlendirme yapma yükümlülüğünü yerine getirmediği anlaşılmaktadır.

75. Açıklanan gerekçelerle Anayasanın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

c. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

76. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmı sa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hallerde ba vurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladı ı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak ekinde mümkünse dosya üzerinden karar verir.

77. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesine göre esas inceleme sonunda ihlal kararı verilmesi halinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için tazminata ve/veya yeniden yargılamaya ya da somut olayın özelli ine göre yapılması gerekenlere hükmedilebilir.

78. Somut olayda Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasa ının ihlal edildi i sonucuna varılmı tır.

79. hhalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için geri gönderilecek ülkede gerçek bir kötü muamele riskinin bulunup bulunmadı ının ara tırılması ve de erlendirilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulundu u anla ıldı ından kararın bir örne inin mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

80. Bununla birlikte 6458 sayılı Kanunun 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasında 676 sayılı KHK ile yapılan de i iklik sonrasında yabancıнын, sınır dı ı etme kararma kar ı dava açma süresi içinde veya yargılama sonuçlanıncaya kadar sınır dı ı edilemeyece i hükmüne bazı istisnalar getirilmi tir.

81. Yeni durumda i) Terör veya çıkar amaçlı suç örgütlerinin yöneticisi, üyesi veya destekleyicisi olanlar, ii) Kamu düzeni, kamu güvenli i veya kamu sa lı ı açısından tehdit olu turanlar, iii) Uluslararası kurum ve kurulu lar tarafından tanımlanan terör örgütleriyle ili kili oldu u de erlendirilenler bakımından sınır dı ı edilmelerine karar verildi inde dava açma süresi içinde veya yargılama sonuçlanıncaya kadar sınır dı ı edilemeyeceklerine dair hüküm uygulanmayacaktır.

82. Somut olayda ba vurucunun kamu güvenli i açısından tehdit olu turdu u gerekçesiyle sınır dı ı edilmesine karar verilmi tir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının ardından idare mahkemesinde yapılacak yeniden yargılama sırasında sınır dı ı edilmesinin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır (T. T. (TK), B. No: 2016/22418, 1/11/2016). Ba vurucunun geri gönderilece i ülkede gerçek bir kötü muamele riski altında olup olmadı ının ara tırılaca ı süreçte sınır dı ı edilmesi halinde maddi veya manevi bütünlü ü bakımından ciddi bir tehlike ortaya çıkabilecektir.

83. Bu durumda yeniden yargılama kararı verilmesinin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılabilmesi için yeterli olmadı ı anla ılmaktadır. Ayrıca ba vurucunun yeniden yargılama sonuçlanıncaya kadar sınır dı ı edilmemesine de karar verilmesi gerekir.

84. Ba vurucu, maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmu tur.

T.C.
ANAYASA
2. Bölüm

Esas No: 2015/18582
Karar No: 2017/
Karar Tarihi: 10.05.2017

85. Yeniden yargılama sonucunda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılma olana ı bulunması nedeniyle ihlalin tespiti yeterli görüldü ünden manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

86. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için ba vurucu u radı ını iddia etti i maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet ba ı bulunmalıdır. Ba vurucunun bu konuda herhangi bir belge sunmamı olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

87. Ba vurucuya 1.800 TL vekalet ücretinin ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kötü muamele yasa ının ihlal edildi ine ili kin iddianın KABUL ED LEB L R OLDU UNA,

C. Anayasanın 17. maddesinin de güvence altına alınan kötü muamele yasa ının HLAL ED LD NE,

D. Kararın bir örne inin kötü muamele yasa ının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Batman dare Mahkemesine (E.2015/1142, K.2015/2394) GÖNDER LMES NE,

E. Yeniden yargılama sonuçlanıncaya kadar ba vurucunun SINIR DI I ED LMEMES NE,

F. Ba vurucunun tazminat taleplerinin REDD NE,

G. 1.800 TL vekalet ücretinin BA VURUCUYA ÖDENMES NE,

H. Ödemenin kararın tebli ini takiben ba vurucunun Maliye Bakanlığı na ba vuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması halinde bu sürenin sona erdi i tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FA Z UYGULANMASINA,

. Kararın bir örne inin ç i leri Bakanlı ı Göç dairesi Genel Müdürlü üne GÖNDER LMES NE,

J. Kararın bir örne inin Adalet Bakanlığı na GÖNDER LMES NE 10/5/2017 tarihinde OYB RL YLE karar verildi.